

Харківська державна академія культури
Факультет культурології
Кафедра журналістики

ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
для здобуття ступеня магістра зі спеціальності *061 «Журналістика»*

Розглянуто і затверджено
на засіданні Ради факультету
культурології
Протокол № 5 від 29.01.2018 р.

Харків – 2018

ВСТУП

Програма фахового вступного випробування для здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю «Журналістика» базується на вимогах освітньо-кваліфікаційної характеристики і освітньо-професійної програми. Програма відображає особливості сучасного стану розвитку в галузі ЗМІ України і передбачає викладення певного кола питань щодо здійснення діяльності журналіста. Вступний іспит зі спеціальності «Журналістика» (ступінь «магістр») є випробуванням з професійно-орієнтованих дисциплін, які вивчалися на рівні «бакалавр». Абітурієнти, які вступають на навчання для здобуття ступеня «магістр» на основі ступеня бакалавра складають фаховий іспит, який оцінюється за 200-бальною шкалою.

Фаховий іспит проводиться з метою перевірки якості загально-професійної й спеціальної підготовки потенційних студентів-магістрів і дозволяє виявити й оцінити готовність вступника до вирішення професійних завдань та до науково-практичної діяльності.

Вступники повинні мати такі загальні **уміння та навички**:

- здатність до самонавчання та продовження професійного розвитку;
- комунікацію українською мовою та принаймні однією із поширених європейських мов;
- навички взаємодії із іншими людьми, уміння роботи в командах професіоналів різного профілю;
- уміння організації власної діяльності та ефективного управління часом.

Вступники повинні **знати**:

- категорійний і понятійний апарат сучасної журналістики;
- основні закономірності і тенденції розвитку сучасної журналістики;
- принципи і особливості медіа в Україні і в зарубіжних країнах.

Вступники повинні **вміти**:

- самостійно вести дослідження з журналістики, створювати тексти, розробляти програми конкретних досліджень;
- здобувати і об'єктивно аналізувати інформацію, обробляти її з допомогою сучасних методів та принципів журналістики;
- володіти навичками теоретичного аналізу і узагальнення гуманітарної інформації;
- перекладати оригінальну спеціальну літературу, редагувати наукові тексти, володіти однією з іноземних мов у своїй професійній діяльності.

Вступний іспит проводиться відповідно до Правил прийому в ХДАК. Програма і форма фахового вступного випробування є єдиною для всіх осіб, які здобули ступень бакалавра зі спеціальності «Журналістика».

Програма фахового вступного випробування складається з таких розділів: «Історія журналістики», «Теорія журналістики» та «Практична стилістика».

ІСТОРІЯ ЖУРНАЛІСТИКИ

Теорія в історії зарубіжної журналістики. Журналістика як наука і навчальна дисципліна. Визначення поняття «історія журналістики». Міфологія і журналістика. Основні поняття з історії зарубіжної журналістики. Основні

етапи розвитку європейської та американської журналістики. Порівняльний аналіз сучасних концепцій та визначень історії зарубіжної журналістики як науки. Три моделі історії зарубіжної журналістики: метанаука, міждисциплінарна галузь знань, інтегративна наукова дисципліна. Сучасні дискусії щодо статусу та структури, призначення історії зарубіжної журналістики. Історія журналістики як розділ гуманітарного знання, що займається вивченням виникнення й розвитку журналістики і визначенням місця й ролі журналістики в історії людства.

Предмет історії журналістики. Хронологічні межі періодів в історії журналістики. Характеристика провідних ідей та формацій в історії журналістики. Два напрями сучасної історії зарубіжної журналістики. Персональна журналістика, комерційна, корпоративна журналістика..

Виникнення нової історії зарубіжної журналістики. Передумови виникнення зарубіжної журналістики. Виникнення й витоки журналістики в стародавньому світі. Давня Греція й Рим. Гай Юлій Цезар та його видавнича та письменницька діяльність. Перші середньовічні видання Західної Європи. Журналістика в Європі XVIII ст. Європейська журналістика XIX ст. Американська журналістика XIX ст. Медіамагнати Америки та їх внесок в журналістику. Пулітцерівська премія. Журналістика Австралій, Нової Зеландії. Історія журналістики Сходу, Далекого Сходу XVI- XIX ст, Історія східної та азійської журналістики. Два простори сучасної всторії зарубіжної журналістики – Азія та Схід. Нова зарубіжна журналістика

Основні етапи в історії зарубіжної журналістики Північної Америки та Західної Європи XX ст. Сучасна нова журналістика. Структура американського телебачення. Європейське телебачення – специфіка, основні напрями розвитку. Медіа-холдінги.

Розвиток української журналістики від етапу прото- до XIX ст. Основні етапи з історії української журналістики. Зародження української преси. Харківська, одеська, київська преса.. Цензура Російської імперії та Австро-Угорщина. Українська альманахова преса. «Руська тійця». «Киевская старина» - історико-літературний часопис.

Розвиток української журналістики XX-XXI ст. Національно-патріотична преса поч. XX ст. Журналістика часів незалежності та розстріляного відродження. Основні напрями розвитку журналістика епохи культу особистості. Радянська українська журналістика. Основні постаті. Технології створення журналістського тексту. Інформаційні агенції світу й України. Аналітична журналістика та її місце в сучасних ЗМІ. Українські ЗМІ останні двадцять років: авторська і репортажна журналістика. Особистий чинник у сучасній українській журналістиці. Тенденції розвитку українського телебачення. Відомі постаті вітчизняної журналістики.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Беспалова А. Г., Корнилов Е. А., Короченский А. П., Лучинский Ю. В., Станько А. И. История мировой журналистики. – Ростов-на-Дону: Издательский центр «Март», 2003. – 432 с.
2. Введение в мировую журналистику. От Античности до конца XVIII века:

- Хрестоматія / Сост. Г. В. Прутцков. – М.: Аспект Пресс, 2007. – 428 с.
3. Видавнича справа та редагування в Україні: постаті і джерела (XIX – перша третина XX ст.): Навч. посібн./ За ред. Н. Зелінської. – Львів : Світ, 2003. – 612 с.
 4. Владимиров В. Історія української журналістики (1917 – 1991) : Навч. посіб. / В. Владимиров. – К. : МАУП, 2007. – 174 с.
 5. Ворошилов В. В. Журналистика. Базовый курс: Учебник. – 5-е изд. – СПб.: Изд-во Михайлова В. А., 2006. – 640 с.
 6. Горевалов С. Військова журналістика України: історія та сучасність / С. Горевалов. – Львів : Видавництво Військового інституту при ДУ “Львівська політехніка”, 1998. – 338 с.
 7. Давиденко Г. Й., Акуленко В. Л. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 248 с.
 8. Животко А. Історія української преси / Упоряд., авт. іст.-біогр. нарису та приміт. М.С. Тимошик. – К. : Наша культура і наука, 1999. – 368 с., ім. пок. («Літературні пам’ятки України»).
 9. Журналистика западноевропейских стран: Учебное пособие / Под ред. В. С. Соколова. – Л.: Изд-во Ленинград. ун-та, 1990.
 10. История печати: В 2 т. – Т. 1. – М.: Аспект Пресс, 2001. – (Серия «Классика журналистики»)
 11. Михайлін Л. Д, Історія журналістики. – Харків, 2008.
 12. Різун В.В. Нарис з історії та теорії українського журналістикознавства: Монографія / Різун В.В., Трачук Т.А. – Київ. нац. ун.-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2005. – 232 с.
 13. Крисаченко В.С. Українознавство: Хрестоматія-посібник : У 2 кн. Кн. 1 / Передмова П.П. Кононенка. – К. : Либідь, 1996. – 352 с.
 14. Михайлов С. А. История зарубежных СМИ: Учебное пособие. – СПб.: Изд-во Михайлова В. А., 2006. – 256 с.
 15. Сидоренко Н. М. Історія зарубіжної журналістики: Навчальна програма. – К., 2001.
 16. Словник журналіста: Терміни, мас-медіа, постаті / За ред. Ю. М. Бідзілі. – Ужгород: ВАТ «Видавництво «Закарпаття», 2007. – 224 с.
 17. Срібняк І. Історія журналістики (XVII – XX ст.). Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Ігор Срібняк. – К. : ВПЦ НаУКМА, Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2013. –304 с.
 18. Трыков В. П. Введение в мировую журналистику: Учеб. пособие. –М.: ИМПЭ им. А. С. Грибоедова, 2007. –55 с.
 19. Ученова В. В. Беседы о журналистике. –М.: Молодая гвардия, 1978. –208 с.

ТЕОРІЯ ЖУРНАЛІСТИКИ

Спеціально-термінологічні та загальні поняття журналістики. Типологія, класифікація, функція, преса, часопис, газета, журнал.

Читацька аудиторія аналітичних матеріалів. Кількість і склад. Позиція журналіста: професіоналізм, особисте та громадсько-політична діяльність. Підходи до формулювання концепції та ідеї роботи. Підходи до

формулювання теми й завдань роботи. Особливості журналістики від типу видання (масового, вузькоспеціального). Способи юридичного захисту журналістів. Інформаційний та аналітичний жанри журналістики. Взаємопроникнення та особливості сполучення. Рецензія. Жанрові ознаки. Умови, засоби вираження оцінки. Аналітичний звіт. Особливості жанру. Аналітична кореспонденція. Специфіка жанру. Правила роботи з кореспонденцією. Коментар як метод і жанр. Жанрові ознаки. Огляд. Жанрові особливості. Своєрідність підходу до описуваного предмета.

Група соціологічних жанрів: моніторинг, рейтинг, соціологічне резюме.

Стаття. Види статей: особливості аргументації, правила роботи над статтею.

Розслідувальна журналістика: особливості, види та правила роботи. Лист як жанр журналістики. Феномен публічного звернення. Прогноз та версія.

Специфіка жанрів в журналістиці. Метод «домислу» в жанрі розслідувальної журналістики. Творчо-виробничі засади сучасної української журналістики.

Етика взаємин журналісти з колегами та фігурантами матеріалів. Журналіст та редакційна політика. Робота журналіста з матеріалами, інформаційними джерелами. Інтернет як джерело інформації для журналіста. Специфіка роботи. Визначення функцій інформаційних агентств. Збір інформації та стандарти поведінки журналіста в нестандартних, екстремальних умовах.

Замітка: жанрове призначення та особливості. Поняття інтерв'ю та історія його виникнення. Інтерв'ю як спосіб отримання інформації. Види та роль інтерв'ю в сучасних ЗМІ.

Радіожурналістика. Жанри та особливості роботи журналіста на радіо.

Телебачення як мистецтво та маніпулятивна технологія. Новітні технології в Інтернет-журналістиці. Колективний і синтетичний характер творчості журналістів на телебачення.

Щоденник як різновид журналістської творчості. Сатиричні художньо-публіцистичні жанри журналістики. Їхні мовностилістичні особливості. Нарис в журналістиці: особливості тематики та композиції.

Функція соціальної критики в памфлеті та фейлетоні. Сарказм та іронія в журналістиці.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Алешина И.В. Паблик Рилейшнз для менеджеров: учебник / И.В. Алешина. – М. : ЭКМОС, 2002. – 480 с.

2. Григораш Д. С. Журналістика у термінах і виразах. - Львів, 1974. - 295 с.

3. Дубовик Т.В. Організація зв'язків з громадськістю : опор. конспект лекцій / Т.В. Дубовик. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. – 94 с.

4. Катлип С. Паблик рилейшенз. Теория и практика : учеб. пособие / С. Катлип, А. Сентер, Г. Брум ; пер. с англ. – 8-е изд. – М. : Вильямс, 2000. – 624 с..

5. Жадько В. О. Журналістика та основи редакторської майстерності: навчальний посібник / В. О. Жадько. — К. : Знання, 2012. — 271 с.

6. Жадько В. О. Основи журналістики та редакційно-видавничої справи: Навчальний посібник для студ. вузів / В. О. Жадько; За ред. В. П. Андрущенко.– К.: СПД Жадько, 2005.– 352 с.
7. Журналістика: основи професійної комунікації : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. за спец. "Журналістика"] / В. О. Карпенко ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т журналістики. – К. : Нора-прінт, 2002. – 348 с.
8. Інтернет-журналістика. Робота журналіста і редактора у нових ЗМІ: пер. з англ. / Ричард Крейг; Пер. Андрій Іщенко.– К. : Києво-Могилянська академія, 2007. — 324 с.
9. Почепцов Г.Г. Паблік рилейшнз : навч. посіб. / Г.Г. Почепцов. – 2-ге вид., виправл. і доповн. – Київ : Знання, КОО, 2004. – 373 с.
10. Эффективная коммуникация: история, теория, практика. – М. : ООО «Агентство КРПА Олимп», 2005. – 960 с.

ПРАКТИЧНА СТИЛІСТИКА

Предмет і завдання вивчення стилістики. Функціональні стилі. Диференціація лексики української мови за стилістичними ознаками. Тропи в різних стилях мови. Стилiстичне використання омонiмii й паронiмii. Синонiми у стилiстичному планi. Стилiстичне використання антонiмii. Лексика iншомовного походження зi стилiстичного погляду. Групи лексики сучасної української мови за походженням. Номiнативні та стилiстичні функції неологiзмiв. Застарiла лексика зi стилiстичного погляду. Термiнологiчна лексика в різних стилях мови. Мовні й стилiстичні функції професiоналiзмiв, жаргонiзмiв та арготизмiв. Розмовна, просторiчна, дiалектна лексика в різних стилях. Фразеологiя у сучасній українській мовi. Фразеологiчні одиниці у засобах масової iнформації. Стилiстичне використання засобiв словотвору. Морфологiчні засоби стилiстики (iменник, прикметник, займенник). Стилiстичні аспекти дiєслiвних категорiй, числiвникiв, прислiвникiв, службових частин мови. Просте речення у стилiстичному планi. Стилiстичні можливостi складного речення (нехудожні тексти). Однорiдні члени речення. Стилiстичні аспекти звертання. Вставні та вставлені конструкції. Пряма і непряма мова в тексті.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Антоненко – Давидович Б. Як ми говоримо / Б. Антоненко – Давидович. – Київ : Либiдь, 1991.
2. Бабич Н.Д. Практична стилістика і культура української мови / Н.Д. Бабич. – Львів : Світ, 2003.
3. Волкотруб Г.Й. Стилiстика дiлової мови : навч. посiб. / Г.Й. Волкотруб. – Київ : МАУП, 2002.
4. Дудик П.С. Стилiстика української мови : навч. посiб. / П.С. Дудик. – Київ : Академія, 2005.
5. Капелюшний А.О. Практична стилістика сучасної української мови : навч. посiб./ А.О. Капелюшний. – Львів, 2007.

6. Мацько Л.І. Стилїстика української мови / Л.І.Мацько, О.М. Сидоренко. – Київ : Вища школа, 2005.
7. Пентилюк М.І. Культура мови і стилїстика / М.І. Пентилюк. – Київ : Вежа, 1994.
8. Пономарів О.Д. Стилїстика сучасної української мови / О.Д. Пономарів. – Тернопіль : Навчальна книга. – Богдан, 2000.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ ВІДПОВІДІ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Відповіді оцінюються за двухсотбальною шкалою оцінювання (від 100 до 200 балів). Підсумкова оцінка виставляється після завершення іспиту. Абїтур'єнт, що набрав менше 124 балів, до участі в конкурсі на вступ до ХДАК не допускається.

Під час відповіді перевіряються:

- широта кругозору;
- обізнаність у сфері професійного вибору;
- впевненість, самостійність та критичність суджень;
- комунікативні навички.

Відповідь оцінюється за такими критеріями:

- точність відтворення фактів, змісту понять, адекватність використання професійної термінології — *оцінюється від 0 до 20 балів;*
- повнота, глибина, системність знань — *оцінюється від 0 до 20 балів;*
- здатність логічно мислити, аналізувати, порівнювати, узагальнювати — *оцінюється від 0 до 20 балів;*
- уміння формулювати, обґрунтовувати власні думки, факти й робити висновки тощо — *оцінюється від 0 до 20 балів;*
- комунікативні навички — *оцінюється від 0 до 20 балів.*

Рівень оцінки та кількість балів:

Високий рівень відповіді: 176-200 балів за відповідь виставляються, якщо абїтурієнт:

- всебічно і повністю розкрито зміст запитання з використанням відповідної літератури;
- відповідь проїлюстрована прикладами, цифровими даними, що підтверджують та поглиблюють зміст відповіді;
- теоретичні положення поєднані з практичними прикладами;
- продемонстровано знання сучасного стану проблем, є власна аргументована позиція з даного питання;
- дані повні і правильні відповіді на додаткові питання;

- випускник вільно висловлює свої думки, володіє професійною мовою, вміє вести наукову дискусію;
- відповідь конкретна, логічна, послідовна.

Середній рівень відповіді: 150-175 балів виставляються, якщо абітурієнт:

- в основному правильно розкрито зміст запитання з використанням відповідної літератури;
- відповідь проілюстровано прикладами, цифровими даними, що підтверджують та поглиблюють зміст відповіді;
- продемонстровано знання сучасних проблем галузі;
- допущені деякі неточності при відповіді на додаткові питання;
- випускник вміє висловлювати свої думки, володіє професійною мовою, але не завжди чіткий, логічний, послідовний при викладі матеріалу.

Достатній рівень відповіді: 124-149 балів виставляються, якщо абітурієнт:

- отримано, в основному правильну, але недостатньо повну відповідь на поставлені запитання;
- виявлені слабкі знання сучасного стану проблем, а також недостатнє вміння пов'язати теоретичні знання з практикою;
- є труднощі у відповідях на додаткові запитання.

Незадовільний рівень відповіді: 123 та нижче виставляється, якщо абітурієнт:

- відповідь поверхнева, виявлено незнання базових понять спеціальності, сучасних проблем галузі;
- відсутні відповіді на додаткові запитання;
- виявляє брак логічного мислення та здатності послідовно викладати інформацію.